

SENDİKAL HAKLARIN KULLANILMASININ ENGELLENMESİ SUÇU

Ali Hakan EVİK*

ÖZET

Çalışmanın konusunu, Türk Ceza Kanunu'nun 118. maddesinde düzenlenmiş olan "sendikal hakların kullanılmasının engellenmesi suçu" oluşturmaktadır. Bugüne kadar bu konuya ilişkin ayrıntılı bir çalışma yapılmamış olması ve konunun çeşitli sorunları içermesi nedeniyle söz konusu suçu inceleme gereği duyduk. Çalışmada; öncelikle sendikal hak kavramını ve Türkiye'deki durumu, daha sonra suçun yapısal unsurlarını, suça etki eden nedenleri ve yaptırım konularını inceledik. Sonuç kısmında ise, sendikal hakların kullanılmasının engellenmesi suçuna ilişkin ulaştığımız kanaat ve önerileri ifade ettik.

Anahtar Kelimeler: Ceza Hukuku, Suç, Hürriyete Karşı Suçlar, Sendika, Sendikal Haklar, Sendikal Faaliyetler, Cebir veya Tehdit Kullanmak.

PREVENTION OF USE OF SYNDICAL RIGHTS

SUMMARY

In the 118th article of the Turkish Criminal Code, "Prevention of Use of Syndical Rights" has been enacted. We considered it necessary to examine this crime due to the fact that this topic has not studied or researched in details before and that, it implies numerous problems. In this work, before all else, we dealt with the concepts of syndical rights and the current situation in Turkey. Then, we analysed the structural elements of the crime, the grounds affecting the crime, the special formation and the sanction thereof. In the conclusion part, we set down the consequences we deduced and the proposals on Prevention of Use of Syndical Rights.

Keywords: Criminal Law, Crime, Crimes Against Liberty, Trade Union/Syndicate, Syndical Rights, Activities Of The Trade Union/Syndicate, Use Violence or Threat.

* Yard. Doç. Dr., İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Eminönü – İstanbul.

I) GİRİŞ

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) “*Özel Hükümler*” başlıklı ikinci kitabının “*Kişilere Karşı Suçları*” düzenleyen ikinci kısmında 106–124. maddeleri arasında “*Hürriyete Karşı Suçlar*” başlığı altında çeşitli suçlara yer verilmiştir. Bu suçların eski yasadaki düzenlemenin aksine fasıl şeklinde değil, bölüm esasına göre tek başlık altında düzenlendiği görülmektedir. Bu suçlar esasında 1982 Anayasası'nda yer alan temel hak ve özgürlüklerin ihlali durumunda uygulanacak cezaları göstermektedir.

Söz konusu suçların bir kısmına (*Din Hürriyeti Aleyhine Cürümler, Mesken Masuriyeti Aleyhinde Cürümler, İş ve Çalışma Hürriyeti Aleyhine Cürümler* vs.) 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda da yer verilmiş, bir kısmı (*Dilekçe Hakkının Kullanılmasının Engellenmesi Suçu, Ayrımcılık Suçu* vs.) ise 5237 sayılı Kanunla ilk defa düzenlenmiş olan suçlardır. İnceleme konumuzu oluşturan “*Sendikal Hakların Kullanılmasının Engellenmesi Suçu*” da ilk kez 5237 sayılı Kanunla yaptırım altına alınmıştır.

Aşağıda bu suça ilişkin olarak kanuni unsur, korunan hukuksal değer, fail, maddi unsur, hukuka aykırılık unsuru, manevi unsur, teşebbüs, içtima, suça etki eden nedenler ve yaptırım konuları hakkında değerlendirmelerde bulunmak suretiyle açıklamalara yer verilmektedir. “*Sendikal Hakların Kullanılmasının Engellenmesi Suçu*” başlığı altında TCK'nin 118. maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında iki farklı suç tipine yer verildiği görülmektedir. Söz konusu suçların ortak yönleri aynı başlık altında, farklılık gösteren maddi ve manevi unsurları ise farklı başlıklarda anlatılacaktır.

II) KANUNİ UNSUR

Sendikal hakların kullanılmasının engellenmesi suçunun gerek Hükümet, gerek TBMM Adalet Alt Komisyonu tarafından hazırlanan tasarılar da bulunmadığı, söz konusu hükmün TBMM Adalet Komisyonu çalışmaları sırasında metne eklendiği görülmektedir (Artuk vd, 2006: 195; Gökçen, 2005: 2794). Daha önce de ifade ettiğim üzere, bu suç tipi 765 sayılı TCK'de bulunmamaktaydı. Gerekçede konuyla ilgili olarak; “*madde metninde, sendikal hakların kullanılmasını engelleme fiilleri suç olarak tanımlanmıştır...*” (Yılmaz, 2004: 191) ifadelerine yer verildiği, söz konusu düzenlemenin amacı hakkında herhangi bir açıklamada bulunulmadığı tespit edilmektedir.

Söz konusu suç 5237 sayılı TCK'nin 118. maddesinde;

“(1) Bir kimseye karşı bir sendikaya üye olmaya veya olmamaya, sendikanın faaliyetlerine katılmaya veya katılmamaya, sendikadan veya sendika yönetimindeki görevinden ayrılmaya zorlamak amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) *Cebir veya tehdit kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla bir sendikanın faaliyetlerinin engellenmesi halinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.*” şeklinde tanımlanmaktadır.

Aşağıda korunan hukuksal değer bahsinde ayrıntılı şekilde açıklayacağım üzere, madde metninden de anlaşılacağı gibi söz konusu hüküm ile Anayasanın 51. maddesinde ifadesini bulan “bireysel ve kolektif sendika özgürlüğü” olarak ikiye ayrılmakta olan “sendika özgürlüğü” (Çelik, 2006: 372; Tanör, 2000: 231; Yarsuvat, 1978: 89 vd, 120 vd) korunmak istenmektedir.

II) KORUNAN HUKUKSAL DEĞER

1982 Anayasası'nın 40. maddesi “Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması” başlığını taşımakta olup, devamı maddelerinde bu hak ve özgürlüklerin hangi konulara ilişkin olduğu düzenlenmiştir. TCK'nin bünyesinde incelemekte olduğumuz suç tipini de barındıran “Hürriyete Karşı Suçlar” başlıklı bölümündeki suçlarla genelde, kanun koyucu tarafından çeşitli özgürlüklere yönelik hukuka aykırı davranışların ceza yaptırımı ile karşılanmak istendiği ifade edilmektedir (Donay, 1978: 69; Erem ve Toroslu, 2003: 79–80; Özek, 1964: 17).

Çalışanlara ve işverenlere yönelik olup amacı, mesleki çıkarları koruyup geliştirmek, ekonomik sosyal hak ve yararları gerçekleştirmek olan (Akartürk, 1998: 16; Çelik, 2006: 360; Kaboğlu, 1996: 245; Kaboğlu, 1989: 59–60; Şahlanan, 1995: 2; Tanör, 2000: 230–231, 235; Yarsuvat, 1978: 22–23) sendikalar, 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun (07.05.1983 tarih ve 18040 sayılı RG.) 2/10. maddesinde; “*işçilerin veya işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için meydana getirdikleri tüzelkişiliğe sahip kuruluşlar*” şeklinde tanımlanmaktadır¹. Anayasanın, “Sendika Kurma Hakkı” başlıklı 51. ile Siyasal ve Medeni Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 22. maddeleri, insan hak ve özgürlükleri kapsamında bir sosyal ve iktisadi hak olarak sendika kurma hakkını öngörmüştür (Şahlanan, 1995: 3; Şen 2006: 485; Tunçomağ ve Centel, 2005: 241–242).

TCK'nin 118. maddesindeki suçla, anayasal ve uluslararası boyutta himaye altına alınmış sendikaların faaliyetlerini (sendikal haklarını) herhangi hukuka aykırı bir eylemden etkilenmeksizin mevzuatın belirlediği faaliyet çerçevesinde kalmak kaydıyla diledikleri şekilde gerçekleştirebilmeleri amaçlanmaktadır. Pek tabidir ki, sendika ve konfederasyonların² demokratik ilkelere uygun olmayan yasaklanmış faaliyetlerinin engellenmesi durumunda, söz konusu suçun işlendiğinden

¹ Kamu Görevlilerinin Sendikal Haklarına ilişkin düzenlemeler ise, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu'nda (12.07.2001 tarih ve 24460 sayılı RG.) yer almaktadır.

² Konfederasyon, Sendikalar Kanunu'nun 2. maddesinde; “*değişik iş kollarında en az beş sendikanın bir araya gelmesi suretiyle meydana getirdikleri tüzel kişiliğe sahip üst kuruluşlar*” şeklinde tanımlanmaktadır.

bahsedilemeyecektir (Soyer, 2006: 102; Şahlanan, 1995: 6). Sendikaların yasaklanmış faaliyetleri arasında; temel hak ve özgürlüklerin kötüye kullanılması yasağı, siyasi faaliyette bulunma yasağı, ticari faaliyet yasağı, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme yasağı vs. sayılabilir (Çelik, 2006: 460–462; Tanör, 2000: 234–235; Tunçomağ ve Centel, 2005: 313–316).

Genel anlamda korunan hukuksal değer bu olmakla beraber, “sendikal hakların kullanılmasının engellenmesi suçu” ile korunmak istenen hukuki değerın özelde; bireylerin sendika hakkı, sendikal özgürlükler ile kolektif anlamda sendikaların faaliyetleri olduğunu düşünmekteyim (Benzer görüş için bkz. Artuk vd, 2006: 273–274; Donay ve Kaşıkçı, 2005: 185; Soyer, 2006: 101; Şen 2006: 485). Diğer bir deyişle 118. maddenin **a**) Birinci fıkrası ile esas olarak kişilerin bireysel olarak sendikal haklarını (sendikaya üye olma, ayrılma, sendika faaliyetlerine katılma veya katılmama, sendikada görev alma ya da görevinden ayrılma vs. Yarsuvat, 1978: 89 vd), **b**) İkinci fıkrası ile ise, sendikaların bir bütün olarak (kolektif olarak) faaliyetlerini özgür bir şekilde yerine getirmeleri sağlanmak istenmektedir. Tabii ki tüm bunların yanında ve sayesinde toplumsal yarar da ihlal edilmemiş olmakta, çalışma hayatı ve ekonomik düzen de korunmuş olmaktadır (Yarsuvat, 1978: 158).

Sendika özgürlüğü, çift görünümlü temel bir hak olup, hem bireysel hem de kolektif bir alanı ihtiva etmektedir: **a**) Bireysel sendika özgürlüğü; kişilerin özgürce sendika kurabilmeleri, kurulmuş bu sendikalara üye olabilmeleri, üyelikten ayrılabilimleri, sendika yöneticisi veya temsilcisi olabilmeleri, sendikal faaliyetlere katılmaları veya katılmamaları, bu tür birliklerin dışında kalmaları, **b**) Kolektif sendika özgürlüğü ise; sendikaların üyelerinden bağımsız tüzel kişi olarak varlıklarını koruma ve kendilerine özgü faaliyetlerini yerine getirmeleri anlamına gelmektedir (Akartürk, 1998: 16; Çelik, 2006: 373 vd; Şahlanan, 1995: 13–14; Tunçomağ ve Centel, 2005: 237 vd; Yarsuvat, 1978: 89 vd).

Mevzuatımızdaki bu düzenlemelerden kurumsal bir varlık olarak sendikaların kuruluşundan, varlıkları hukukun sona erdirilinceye kadar güvence altına alınmak istendiği anlaşılmaktadır. Hukukun sağladığı bu güvence ile esasında sendika ve onun uzantısı olan konfederasyonların “varlık hakkı”, “kolektif örgüt özgürlüğü” korunmaya çalışılmaktadır (Akartürk, 1998: 16; Çelik, 2006: 379 vd; Kaboğlu, 1996: 245; Tunçomağ ve Centel, 2005: 239 vd).

118. madde kapsamında koruma altına alınmış olan sendikal haklar; **a**) Bir sendikaya üye olmak veya olmamak, **b**) Sendikanın faaliyetlerine katılmak veya katılmamak, **c**) Sendikadan veya sendika yönetimindeki görevinden ayrılmaya zorlanmamak, **d**) Bir sendikanın faaliyetlerini serbestçe yerine getirebilmektir. “Sendika veya konfederasyon kurma hakkı”nın bu kapsama dâhil edilmemiş olması ise bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır (Soyer, 2006: 101; Üzülmmez, 2005: 109).

Kanunumuzun, söz konusu suçu “Kişiler Aleyhine Suçlar” kısmında düzenleyerek, sendikal özgürlüğü, diğer özgürlükler gibi kişiler açısından ele aldığı ve bu suçları söz konusu hakka sahip bireylere yapılmış bir hareket olarak kabul ettiği, böylelikle eski kanundaki yanlış anlayışın terk edilmiş olduğu tespit edilmektedir. Hatırlanacağı üzere, 765 sayılı TCK döneminde “hürriyet aleyhine işlenen cürümler”, “kişiler aleyhine işlenen cürümler” bölümünde değil, “Devletin şahsiyetine karşı cürümler” bölümünden sonra bağımsız bir bölümde düzenlenmekteydi (Erem ve Toroslu, 2003: 79; Ersoy, 1973: 45). Eski düzenlemeye ilişkin ayrıntılı bilgi ve eleştiriler hakkında bkz. Ersoy, 1973: 40–45; Önder, 1994: 2).

III) FAİL ve MAĞDUR

Fail bakımından kanunda bir özellik aranmamıştır. Sendikal hakların kullanılmasının engellenmesi suçunu, ceza sorumluluğu olan herhangi bir kimse, bir işçi (belirli bir sendikaya üye bir işçinin üye olmayan başka bir işçiyi üyesi olduğu sendikaya üye olmaya, üyelikten çıkmaya zorlaması vs.) işleyebilir. Hatta işveren (işçilerin sendikaya üye olunmaması, belirli bir sendika üye olunması amacıyla cebir ya da tehdit kullanılması vs.) de işleyebilir.

Birinci fıkradaki suçun mağduru, **a)** İşçi sendikasına üye olabilecek kişiler (işçiler) veya işveren sendikasına üye olabilecek kişiler, **b)** Hâlihazırda işçi sendikasına üye olan işçiler veya işveren sendikasına üye olan işverenler, **c)** İşçi veya işveren sendikasında görev almış olan kişilerdir. Sendika işyeri temsilcilerinin mevzuat kapsamındaki eylemleri de madde ile koruma altına alınmış olduğundan, “sendika işyeri temsilcileri” de suçun mağduru olabilirler (Soyer, 2006: 102).

Kimlerin sendika üyesi olabileceğine ve olamayacağına ilişkin hükümler Sendikalar Kanunu’nun 20 ve 21. maddelerinde yer almaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Çelik, 2006: 421 vd; Şahlanan, 1995: 145 vd; Tunçomağ ve Centel, 2005: 284 vd). Ayrıca, işçi ve işveren kavramları aynı kanunun 2. maddesinde tanımlanmıştır. İkinci fıkradaki suçun mağduru ise, tüzel kişiliğe sahip işçi veya işveren sendikasıdır.

Madde metninde herhangi bir ayırıma yer verilmemiş olmasından, 4688 sayılı Kanun kapsamındaki memur sendikalarına üye olabilecek kişi (memurlar) veya memur sendikalarının da bu suçun mağduru olabilecekleri sonucu çıkmaktadır (Soyer, 2006: 101).

IV) MADDİ UNSUR

Sendikal hakların kullanılmasının engellenmesi suçunun işlenebilmesi için öncelikle 2821 sayılı Sendikalar Kanunu hükümleri uyarınca kurulmuş bir işçi veya işveren sendikası ya da işçi veya işveren konfederasyonunun varlığı gerekmektedir (Soyer, 2006: 102; Şen, 2006: 485–486. Sendikaların kurulması hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Çelik, 2006: 411–417; Şahlanan, 1995: 23 vd; Tunçomağ ve Centel, 2005: 249

vd). Maddenin 1. fıkrasındaki suçun maddi unsurunun hareket kısmı; “cebiri veya tehdit kullanmak”, 2. fıkradaki suçun maddi unsurunun hareket kısmı ise; “bir sendikanın faaliyetlerini engellemek” olup, aşağıda bu fiillere yönelik açıklamalara yer verilecektir.

A) Birinci Fıkradaki Suçun Maddi Unsuru

1) Hareket

118. maddenin 1. fıkrasındaki suçun maddi unsurunun hareket kısmı; “*cebiri veya tehdit kullanmak*”tır.

Cebiri, bir kimsenin icrai veya ihmali bir harekette bulunması için maddi şekilde zorlanmasıdır. (Cihan, 1978: 8) Sözlük anlamı itibariyle cebiri kullanmak; “*bir işi yaptırmak için zora başvurmak*” (Türkçe Sözlük, 1988/a: 249) anlamına gelmektedir. Cebiri durumunda, bir şey yapmaya zorlanan kimse başka türlü hareket etme olanağından tamamen yoksun bırakılmış ve adeta cebiri kullanan kişinin aracı haline gelmiştir (Centel ve diğerleri, 2006: 423; Demirbaş, 2006: 390; Evik, 2004: 238–239; İçel ve Evik, 2007: 216). Cebiri kullanan fail, mağdura yönelik olarak mevcut veya olası direnmeyi kırmak, ortadan kaldırmak, önlemek amacıyla önemli derecede fiziki bir güç kullanmaktadır (Tezcan vd, 2007: 365). Cebirde, kasten yaralamadan farklı olarak, kişiye bir şey yapması veya yapmaması ya da bir şeyin yapılmasına izin vermesi amacıyla cebiri kullanılmaktadır (Artuk vd, 2006: 203–204).

Ancak, burada önemli olan fail tarafından kullanılan cebirin amaçlanan sonucu gerçekleştirmeye uygun ağırlıkta (nitelikte) olmasıdır (Donay ve Kaşıkçı, 2005: 185). Aksi takdirde, aşağıda içtima bölümünde ayrıntılı olarak açıklayacağım üzere, failin sadece 118. maddedeki suçtan değil, gerçek içtima kuralları uyarınca ayrıca ağır olan sonuçtan yani kasten yaralama suçunun nitelikli halinden dolayı da cezalandırılması söz konusu olacaktır (Fikri içtima kuralları gereği sadece ağır olan suçtan cezalandırılacağı şeklindeki görüş için bkz. Şen, 2006: 487–488).

Cebiri, doğrudan mağdura yönelik olarak kullanılabilirdiği gibi, mağdurun bir yakınına, sevdiği, saydığı üçüncü bir kişiye karşı da kullanılabilir. Mağdurun vücuduna yönelik cebirin, bu suçu oluşturabilmesi için belirli etki doğurabilecek düzeyde olması gerekir (Erem ve Toroslu, 2003: 112–113; Tezcan vd, 2007: 365).

Sözlükte tehdit etmek; “*gözdağı vermek, korkutmak, tehlikeli bir durum yaratmak*” (Türkçe Sözlük, 1988/b: 1438) şeklinde tarif edilmektedir. “Manevi cebiri” şeklinde de ifade edilen (Cihan, 1978: 58; Evik, 2004: 236) tehdit durumunda kişi, gerçekleşmesi tehdit edenin iradesine bağlı olan, mevcut veya ileride meydana gelecek zarardan kendisini veya başkasını kurtarmak amacıyla, kendisine yaptırılmak istenen icrai veya ihmali bir harekette bulunmaktadır (Centel vd, 2006: 423; Demirbaş, 2006: 291; İçel ve Evik, 2007: 217).

Bu suç kapsamında mağdur; failin kullandığı cebir veya tehdit nedeniyle sendikaya üye olmaya veya olmamaya, sendikanın faaliyetlerine katılmaya veya katılmamaya, sendikadan veya sendika yönetimindeki görevinden ayrılmaya zorlanmaktadır.

Tehditte, cebirden farklı olarak mağdur üzerinde doğrudan fiziki bir etkiye bulunulmamakta, mağdur bir saldırının gerçekleşeceği beyanıyla korkutulmakta, sindirilmekte ve sonuç olarak da failin istediğini yapmak durumunda kalmaktadır. Cebirde, mağdura yönelik olarak iradeyi etkilemeye yönelik fiziksel bir şiddet kullanılması söz konusu olduğundan, cebirde şimdiki zamana dönük ve gerçek, tehditte ise ileriye dönük ve olası bir zarar söz konusu olmaktadır (Cihan, 1978: 8; Sözüer, 1994: 131; Tezcan vd, 2007: 325–326).

Tehdidin söz konusu suçu oluşturabilmesi için tehdit konusu hukuksal değere yönelik bir saldırının gerçekleşmiş olmasına gerek yoktur, saldırının gerçekleşme olasılığının objektif olarak var olması yeterlidir. Ayrıca tehdit kapsamındaki zarar beyanının objektif anlamda ciddi nitelik taşıması, mağdur üzerinde korku yaratmaya uygun, elverişli ve uygun olması gerekmektedir (Artuk vd, 2006: 215–216; Erem ve Toroslu, 2003: 101–102; Evik, 2004: 237; Önder, 1994: 41; Sözüer, 1994: 129 vd; Tezcan vd, 2007: 327).

Tehdit, gerçekleştirileceği beyan edilen kötülüğün mağdurun bilgisine ulaştırılması kaydıyla, mağdur üzerinde korku yaratmaya uygun herhangi bir araçla (söz, yazı veya işaret ile) işlenebilir (Artuk vd, 2006: 215; Erem ve Toroslu, 2003: 103). Tehdit, bizzat fail tarafından veya üçüncü bir şahıs tarafından da mağdura ulaştırılmış olabilir. Tabii bu durumda, eğer fail ve üçüncü şahıs arasında iştirak iradesi varsa her ikisi de, bu suçtan sorumlu olurlar.

Bu suçta kanun koyucunun tarif ettiği sonuç; “*mağdur konumundaki kişinin bir sendikaya üye olmaya veya olmamaya, sendikanın faaliyetlerine katılmaya veya katılmamaya, sendikadan veya sendika yönetimindeki görevinden ayrılmaya zorlanması tehlikesidir*”. Bu anlamda işverenin sayılan bu amaçlar doğrultusunda, işçiler arasında ücret, prim, yemek vs. konularında ayrımcılık yapılacağı ya da iş akdinin feshedilebileceği şeklindeki bir tehdit de söz konusu suçta sebebiyet verebilir (Soyer, 2006: 106).

2) Hareketin Önemi, Şekli ve Sayısı

Madde metninde kanun koyucunun salt tehlike sonucunu tarifleyemediği, söz konusu tehlike sonucunun ancak, “cebir veya tehdit kullanarak” gerçekleştirilebileceğini de ifade ettiği görülmektedir. Diğer bir deyişle, söz konusu suçun hareketin önemi bakımından “bağlı hareketli bir suç olarak” (İçel ve Evik, 2007: 60–61) düzenlendiği anlaşılmaktadır (Artuk vd, 2006: 274; Tezcan vd, 2007: 374. Aksi görüş için bkz. Şen, 456).

“Cebir veya tehdit kullanmak” biçimindeki hareket icrai nitelikte olup, söz konusu suçun hareketin şekli bakımından “ihmal suretiyle” işlenmesi mümkün değildir (Artuk vd, 2006: 275; Önder, 1994: 42). İcrai nitelikteki “cebir veya tehdit kullanma” hareketinin mağdur konumundaki kişinin bir sendikaya üye olmaya veya olmamaya, sendikanın faaliyetlerine katılmaya veya katılmamaya, sendikadan veya sendika yönetimindeki görevinden ayrılmaya zorlama amaçlarıyla da yapılmış olması (Şen, 2006: 487) gerekmektedir.

Tüm bunlara ek olarak kanun maddesinde; ““cebir veya tehdit kullanmak” şeklinde birden fazla hareket biçimi öngörülmüştür. Suçun meydana gelmesi bakımından hareketin sayısı açısından kanun bu hareketlerin herhangi bir tanesinin veya birden fazlasının yapılmış olmasını yeterli kabul ettiğinden, söz konusu suçun “seçimlik hareketli bir suç” (İçel ve Evik, 2007: 59–60) olarak düzenlendiği tespit edilmektedir (Artuk vd, 2006: 275; Soyer, 2006: 105; Şen 2006: 485, 487).

3) Sonuç

TCK'nin 118. maddesinin 1. fıkrası incelendiğinde, mağdurun sendikaya üye olması veya olmaması, sendikanın faaliyetlerine katılması veya katılmaması, sendikadan veya sendika yönetimindeki görevinden ayrılması şeklindeki zarar sonucunun gerçekleşmesinin aranmayıp tehlike sonucunun gerçekleşmesi yeterli sayıldığından (Artuk vd, 2006: 195; Donay ve Kaşıkçı, 2006: 185; Gökçen, 2005: 2794; Soyer, 2006: 105; Şen, 2006: 489), sonuç bakımından “tehlike suçu” olarak düzenlendiği anlaşılmaktadır.

Yine kanun maddesinde bu suç bakımından somut bir tehlikenin gerçekleşmesinin şart koşulduğu yönünde herhangi bir husus bulunmadığından, söz konusu suçun “soyut tehlike suçu” olarak kabul edildiği görülmektedir.

Sonucu harekete bitişik bir suç olan bu suçta sonuç, “cebir veya tehdit kullanmak” şeklindeki hareketin yapılmış olmasıyla tamamlanmış olmaktadır. Seçimlik hareketlerden biri veya ikisi yapılır yapılmaz sonuç da gerçekleşmiş olacağından bu suç bakımından 765 sayılı kanunun tabiriyle “tam teşebbüs” mümkün değildir. Tehlike sonucuna yönelik hareketler kısımlara bölünebildiğinde hareket tamamlanmamış olacağından “eksik teşebbüs” söz konusu olabilecektir (Aksi görüş için bkz. Soyer, 2006: 107).

5237 sayılı TCK'da tam-eksik teşebbüs ayırımı ortadan kalkmış bulunduğundan, teşebbüs nedeniyle cezada yapılacak indirim açısından 35/2. madde uyarınca fail tarafından o ana kadar yapılan hareketlerin suçun konusu üzerinde meydana getirdiği “tehlike” göz önünde bulundurulacaktır.

Konuyla ilgili olarak madde gerekçesinde; “...*Bu suçun tamamlanmış şekline göre cezaya hükmedilebilmesi için, cebir veya tehdide maruz kalan kişinin sendikaya üye olması veya olmaktan vazgeçmesi, sendikanın faaliyetlerine katılması veya*

katılmaktan vazgeçmesi ya da sendikadan veya sendika yönetimindeki görevinden ayrılması gerekmemektedir. Bu amaçlarla, kişiye karşı cebir veya tehdit kullanılması, söz konusu suç tamamlanmış gibi cezalandırılabilmesi için yeterlidir. Bu bakımdan söz konusu suç, bir teşebbüs suçu niteliği taşımaktadır..." (Yılmaz, 2004: 191) ifadelerine yer verildiği görülmektedir.

Hâlbuki bilindiği üzere, kimi yazarlarca "peşinen tamamlandığı kabul edilen suçlar" (Daragenli, 1999: 167) olarak da ifade edilen "teşebbüs suçu"; suçun tamamlanması ile teşebbüs aşamasında kalmasının ceza bakımından eş tutulması anlamına gelmektedir. Diğer bir deyişle, bu tür suçlarda fail tarafından sonucu meydana getirmeye yönelik hareketin yapılmasına ve sonucun meydana gelmemiş olmasına rağmen, sonuç meydana gelmiş (suç tamamlanmış) gibi cezalandırma söz konusu olmaktadır (Daragenli, 1999: 167). Suç politikası gereği, korunan hukuksal değere karşı zarar oluşturmayan fiillerin cezalandırılması söz konusu olmaktadır. Bu suçlara örnek olarak; TCK'nin 309, 310 ve 311. maddeleri gösterilebilir.

118/1. maddedeki suç, sonucu harekete bitişik bir suç olup, hareket yapılır yapılmaz sonuç da kendiliğinden meydana gelmekte, suç tamamlanmış olmaktadır. İcra hareketlerinin bitirilememiş olması halinde, örneğin sendikadan ayrılmaya yönelik tehdit içeren mektubun mağdurun eline ulaşmaması durumunda teşebbüs söz konusu olabilecek ve fail teşebbüs hükümleri uyarınca cezalandırılacaktır. Teşebbüs suçunda, tehlikenin gerçekleşmesiyle suç da tamamlanmış kabul edilir ve fail ilgili maddedeki ceza ile cezalandırılır. Teşebbüs durumunda ise, suç henüz tamamlanmamıştır ve ceza eylemin yönelik olduğu suça göre belirlenir (Daragenli, 1999: 168). Bu nedenle kanaatimce, öğretilerdeki kimi yazarlar (Artuk vd, 2006: 196; Donay ve Kaşıkçı, 2006: 185; Gökçen, 2005: 2794; Soyer, 2006: 105, Üzülmöz, 2005: 109) ve gerekçedeki gibi teşebbüse uygun bu suçun "teşebbüs suçu" olarak isimlendirilmesi doğru değildir (Tezcan vd, 2007: 377).

B) İkinci Fıkradaki Suçun Maddi Unsuru

1) Hareket

2. fıkradaki suçun maddi unsurunun hareket kısmı; "*cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla bir sendikanın faaliyetlerinin engellenmesi*"dir. Sendikal faaliyetten anlaşılması gereken; sendikaların Sendikalar Kanunu'na ve diğer mevzuata uygun olarak gerçekleştirdikleri her türlü faaliyetlerdir (Artuk vd, 2006: 276; Tezcan vd, 2007: 375. Sendikaların faaliyetleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Çelik, 2006: 454–457; Şahlanan, 1995: 219 vd; Tunçomağ ve Centel, 2005: 306 vd).

Engelleme veya ortadan kaldırmak ya da ihlal etmek, aynı kapsamda olup, sendikal faaliyetlerin tümüyle veya kısmen engellenmesi, engellemeye yönelik her türlü davranış ya da faaliyetin yerine getirilmesi bakımından önemli bir sınırlama, zorlaştırma da söz konusu suçun maddi unsurunu oluşturacak nitelikte bir harekettir

(Tezcan vd, 2007: 405–406). Örneğin; sendika toplantısının yapılacağı salonun elektriklerini kesmek, toplantı salonunun kapısının kilitlemesi ve açılmaması, toplantının iptal edildiği şeklinde yalan söylenmesi, sendika tarafından dağıtılan bildirileri tahrip etmek vs. (Artuk vd, 2006:276; Soyer, 2006: 102).

İşveren tarafından sendikaya üye olan ve olmayanlar arasında ayrımcılık yapılması, sırf sendikaya üye olmasından dolayı işçinin iş akdinin sona erdirilmesi durumlarını da bu fıkra kapsamında bir engelleme olarak kabul etmek gerekir. Zira kanımca tüm bu olumsuz hareketler sonucunda madde ile korunmak istenen sendikal faaliyetler engellenmiş olmaktadır.

Engel olma durumunun süreklilik göstermesi durumunda, mütemadi suç söz konusu olacağı da unutulmamalıdır (Artuk vd, 2006: 276; Özek, 1975: 43; Tezcan vd, 2007: 376).

“Cebir veya tehdit kullanmak” şeklindeki hareketler bakımından bir önceki suçta açıklamalarda bulunmuş olduğumdan, tekrardan kaçınmak amacıyla burada yeniden ele almaya gerek duymamaktayım. Buna karşılık, madde metninde yer alan “*hukuka aykırı başka bir davranış*” ibaresinden ne anlaşılması gerektiği konusuna kısaca değinmekte yarar görmekteyim.

Bir görüşe göre; kanun koyucu bu ibare ile suç bakımından “özel hukuka aykırılık” düzenlemesine gitmiştir (Şen, 2006: 478). Söz konusu ibare kanımca, maddi unsurun hareket kısmına ilişkin olup, bu düzenleme ile maddi unsurun gerçekleştirilmesine ilişkin failce kullanılan “cebir veya tehdit” şeklindeki metotlardan/tipik araçlardan (Evik, 2004: 219) bahsedilmektedir. Bu nedenle, kanımca suç bakımından özel hukuka aykırılık düzenlemesinin söz konusu olduğu şeklindeki görüşe katılmak imkânı bulunmamaktadır (Tezcan vd, 2007: 406).

Burada bahsedilen davranış hukuka aykırı olmak koşuluyla herhangi bir şekilde gerçekleşebilir (Tezcan vd, 2007: 406). Bir diğer görüşe göre ise; mevzuatımız kapsamında soyut yalan yaptırma bağlanmış değildir, hile gibi davranışlar da ahlak dışı olmakla beraber, hukuka aykırı kabul edilmemektedir. Bu nedenle, bu suçun maddi unsurunu oluşturamazlar (Donay ve Kaşıkçı, 2006: 172). Maddede, açık bir şekilde davranışın suç teşkil etmesinden değil, hukuka aykırı olmasından bahsedilmektedir. Bu kapsamda, hile de suç olsun veya olmasın, iradeyi sakatlayan bir yöntem olarak hukuka aykırı olduğundan suçun maddi unsurunu oluşturabilir (Soyer, 2006: 102; Tezcan vd, 2007: 406).

Bununla birlikte, esasında suç teşkil etmeyen hileli bir takım hareketler failce kullanılan metotlar nedeniyle hukuka aykırı hale gelmektedir. Bu bağlamda, failce gerçekleştirilen hileli hareket soyut olarak tek başına bu suçu oluşturmamaktadır. Ancak, kullanılan metot nedeniyle ceza hukukunun kapsamına dâhil olunmaktadır (Evik, 2004: 218). Diğer bir deyişle, burada önemli olan fail tarafından kullanılan hilenin, sendikal faaliyetleri engellemeye yönelik olup olmadığıdır. Bu amaca yönelik her türlü hile, söz konusu suça sebebiyet verebilecektir. Aksi takdirde başka

bir suç oluşabilir (Örneğin, failin amacı maddi çıkar sağlamak ise dolandırıcılık suçu işlenmiş olur. Bkz. Tezcan vd, 2007: 406).

Bu ibare bakımından esas problem; “hukuka aykırı başka bir davranışın” kapsamının ne olacağı meselesidir. Kapsamın, hukuk düzeni ve doğrudan ilgisi bulunması nedeniyle iş hukuku mevzuatı bakımından hukuka aykırı olan her türlü davranışa yönelik olduğu kabul edilirse, ceza hukuku bakımından kabul edilemeyecek bir sonuca, söz konusu norm ile cezalandırma alanının alabildiğine genişlemesine neden olunmuş olur (Soyer, 2006: 103; Tezcan vd, 2007: 406). Kanımca bu olumsuz sonucun önüne geçebilmek bakımından, her somut olayda meydana gelen zarar durumuna göre bir değerlendirme yapmak gerekmektedir.

2) Hareketin Önemi, Şekli ve Sayısı

Suçun ihlali bakımından gerçekleşmesi gereken sonuç; bir sendikanın faaliyetlerinin (örneğin; konfederasyona üye olma, üyelikten ayrılma, dava açmaya, husumete ehil olma, toplu iş sözleşmesi yapma, grev veya lokavt kararı alması, bunları yürütmesi vs) somut olarak engellenmiş olmasıdır (Artuk vd, 2006: 196; Tunçomağ ve Centel, 2005: 307–308). Madde metninde kanun koyucunun salt bu tarifle yetindiği, söz konusu zarar sonucunun ne şekilde meydana gelebileceği konusunda herhangi bir açıklamada bulunmadığı görülmektedir. Diğer bir deyişle, bu suçun hareketin önemi bakımından bir önceki suçun aksine “serbest hareketli bir suç olarak” düzenlendiği anlaşılmaktadır.

“Engellemek” biçimindeki hareket icrai veya ihmali nitelikte olabilir. Örneğin, sendikal faaliyetin yerine getirilmesini engellemek bakımından hareketsiz kalınması, çeşitli zorlukların çıkarılması durumunda (sendikaya üyelik formlarının işleme konulmaması, geciktirilmesi vs.) ihmal söz konusu olur. Bu anlatılanlardan, suçun hareketin şekli bakımından “icrai olarak veya ihmal suretiyle” işlenmesinin mümkün olduğu sonucu çıkmaktadır.

Söz konusu suçun ihlali bakımından kanunda, “engelleme” şeklinde tek bir hareket biçimi öngörülmüştür. Yani, hareketin sayısı bakımından kanun tek bir hareketin yapılmış olmasını yeterli kabul ettiğinden, suçun “tek hareketli suç” olarak düzenlendiği anlaşılmaktadır.

3) Sonuç

Sonuç bakımından ikinci fıkradaki suçun, diğerinin aksine bir zarar suçu olarak düzenlendiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle, suçun tamamlanmış olması bakımından somut olarak sendikal faaliyetlerin engellenmiş olması gerekmektedir (Artuk vd, 2006: 276, 279; Donay ve Kaşıkçı, 2006: 185; Gökçen, 2005: 2794; Soyer, 2006: 106; Şen, 2006: 489). Zarar suçu olan bu suç bakımından da teşebbüs mümkündür. Teşebbüs nedeniyle cezada yapılacak indirim açısından bir önceki suçla ilgili olarak

söylediklerimiz bu suç bakımından da geçerli olduğundan tekrar etmek gereği duymamaktayım.

V) HUKUKA AYKIRILIK UNSURU

Her iki suç bakımından da kanunda herhangi bir özel hukuka uygunluk sebebine yer verilmemiş olduğu görülmektedir. Genel hukuka uygunluk nedenlerinin de kanımca bu suçlar açısından uygulanması mümkün değildir. Hakkın kullanılması veya mağdurun rızasının bu suç bakımından bir hukuka uygunluk nedeni olabileceği şeklindeki görüşe (Soyer 2006: 106), bu tarz bir yorum, söz konusu hukuka uygunluk nedeninin uygulanma alanının alabildiğine genişletilmesi anlamına geleceğinden katılmak mümkün değildir (Artuk vd, 2006: 220–221).

VI) MANEVİ UNSUR

A) Birinci Fıkradaki Suçun Manevi Unsuru

Bu fıkradaki suçun manevi unsuru özel kast olup (öğretideki kimi yazarlara göre; burada kastedilen genel kasttan başka bir şey değildir. Şen, 2006: 488; Tezcan vd, 2007: 376), failce gerçekleştirilen hareketin bilinmesi ve istenmesi şeklindeki genel kast yeterli değildir (Artuk vd, 2006: 278; Soyer, 2006: 106; Özek, 1975: 43). Bu kapsamda, fail tarafından maddede öngörülen **a)** Sendikaya üye olmaya veya olmamaya, **b)** Sendikanın faaliyetlerine katılmaya veya katılmamaya, **c)** Sendikadan veya sendika yönetimindeki görevinden ayrılmaya zorlamak şeklindeki amaçların gerçekleştirilmesi ve bunun fail tarafından istenmesi gerekmektedir.

Daha önce de ifade ettiğim gibi, sayılan tüm bu amaçlar esasında bireysel sendika özgürlüğünün birer parçası olan sendikal faaliyetlerdir.

Özel kasta ilişkin bu amaçlar maddede sayılmış olanlarla sınırlı olup, bu amaçların hepsinin birden bulunması şart değildir. Bunlardan bir tanesinin veya bir kaçının bulunması yeterlidir. Birden fazlasının varlığı, birden fazla suçun gerçekleştiği anlamına gelmemektedir (Evik, Çıkar amaçlı 2004: 266).

B) İkinci Fıkradaki Suçun Manevi Unsuru

Bu suçun manevi unsuru, diğer suçtan farklı olarak bilme ve isteme şeklindeki unsurun bulunması ile oluşan genel kasttır. Suçun gerçekleşmesi bakımından failin maksadının herhangi bir önemi bulunmamaktadır. Buna göre failin, yaptığı hareketi ve bunun sonucunu bilmesi ve istemesi halinde suçun iradi unsuru meydana gelmektedir (Artuk vd, 2006: 278; Soyer, 2006: 106; Şen, 2006: 491).

VII) SUÇA ETKİ EDEN NEDENLER

Suçun düzenlendiği maddede, herhangi bir ağırlaştırıcı veya hafifletici nedene yer verilmediği görülmektedir. Ortak hüküm olan 119. maddedeki ağırlaştırıcı nedenlerin bu bölümde yer alan suçlardan hangisine uygulanacağı konusunda sayma yöntemi benimsenmiştir. Ancak, sayılanlar arasında her nedense 118. maddedeki suç yer almamaktadır³. Bu nedenle, ortak hükümde yer alan ağırlaştırıcı nedenlerin bu suç bakımından uygulanması mümkün değildir (Soyer, 2006: 106; Şen, 2006: 487–488. Aksi görüş için bkz. Üzülmez, 2006: 109).

Sendikal hakların kullanılmasının engellenmesi suçunun terör amacıyla bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde Terörle Mücadele Kanunu'nun 4a maddesi uyarınca “terör suçu” olarak kabul edilir ve aynı yasanın 5. maddesi uyarınca ceza ağırlaştırılır.

Özel bir hafifletici neden öngörülmediğinden, olsa olsa TCK'nin 62. maddesindeki takdiri hafifletici nedenlerin uygulanması söz konusu olabilir (Soyer, 2006: 107).

VIII) İÇTİMA

Fail tarafından gerçekleştirilen tek bir fiille birden fazla farklı suçun meydana gelmesi durumunda TCK'nin 44. maddesinde ifadesini bulan “fikri içtima” söz konusu olacağından, en ağır suçtan dolayı cezalandırma söz konusu olacaktır. 118/2. madde ile kolektif, 118/1 ile bireysel sendika özgürlüğü korunmak istendiğinden ve esasen kolektif özgürlük bünyesinde bireyseli de barındırdığından (öğretide; bireysel sendika özgürlüğünün tek başına bir anlam ifade etmeyeceği ancak, kolektif sendika özgürlüğü ile birlikte ele alındığında anayasanın koruma amacının gerçekleşmemiş olacağı ifade edilmektedir. Bkz. Şahlanan, 1995: 15), 118/2. madde kapsamındaki suça ilişkin hareketin yapılması durumunda, zaten 118/1. maddedeki suç da ihlal edilmiş olur. Ancak, bu durumda fail, yukarıdaki düzenleme gereği sadece en ağır cezayı gerektiren ikinci fıkradaki suçtan cezalandırılır.

“Cebir veya tehdit”, sendikal hakların kullanılmasının engellenmesi suçunun unsuru olduğundan TCK'nin 42. maddesinde ifadesini bulan “bileşik suç” kuralı gereği fail sadece 118. maddedeki suçtan dolayı cezalandırılır. Ayrıca cebir veya tehdit suçundan cezalandırma söz konusu olmaz. Kullanılan cebirin, kasten yaralama suçunun temel şeklini oluşturması durumunda da yine aynı şekilde bileşik suç kuralı gereği fail sadece 118. maddeden cezalandırılır. (Şen, 2006: 487; Tezcan vd, 2007: 378)

³ Gerekçede de, bu konuda herhangi bir açıklamaya yer verilmemiş olup, kanımca bir unutkanlık hali söz konusudur. Bu ihtimalde bize, pek çok kanun hazırlanırken ortaya konulan “sayma yerine genel bir ibare kullanılmasının daha doğru olduğu” şeklindeki görüşün ne kadar da haklı olduğunu göstermektedir.

Buna karşılık kullanılan cebirin, kasten yaralama suçunun nitelikli şeklini oluşturması durumunda yukarıdaki şekilde bileşik suç kuralı uyarınca failin sadece 118. maddeden cezalandırılması pek de adil olmayacaktır (Şen, 2006: 488). Daha önce de belirttiğim gibi, ortak hüküm olan 119. maddenin kapsamına 118. maddedeki suç dâhil edilmemiştir. Bu nedenle kimi yazarlara göre; sendikal hakların kullanılmasının engellenmesi suçunun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun sonuç bakımından ağırlaşmış hallerinin gerçekleşmesi durumunda, TCK md 119/2⁴ gereği ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanamayacaktır. Diğer bir deyişle, failin söz konusu suçun gerçekleşmesi bakımından yeterli olan cebirden daha fazlasını kullanması durumunda, örneğin kişinin sendikaya üye olmasını önlemek amacıyla attığı yumruk sonucu mağdurun kör olması durumunda, fail ayrıca kasten yaralamadan dolayı cezalandırılmayacaktır. (Soyer, 2006: 107; Şen, 2006: 488)

Öğretideki bu görüşe göre; meydana gelen söz konusu boşluk ve ortaya çıkan hukuki sorun fikri içtima kuralları uyarınca fail hakkında ağır olan cezanın uygulanması suretiyle doldurulabilir ve çözümlenebilir (Şen, 2006: 488). Kanımca, bu çözüm şekli yerinde değildir, zira söz konusu düşünce tarzı fikri içtimanın koşullarına uygun değildir. Failin söz konusu suçun gerçekleşmesi bakımından yeterli olan cebirden daha fazlasını mağdur üzerinde uygulaması durumunda, faili “istenmeyen neticeden sorumluluk” (Evik ve Evik, 2004: 113 vd; İçel ve Evik, 2007: 209 vd.) kuralları uyarınca hem meydana gelen ağır sonuçtan (örneğin atılan yumruk sonucu mağdurun kör olmasından), hem de 118. maddeden sorumlu tutmak mümkündür.

Aynı suç işleme kararı kapsamında birden çok “sendikal hakların kullanılmasının engellenmesi suçunun” işlenmesi durumunda, diğer koşulların da var olması kaydıyla TCK'nin 43. maddesinde ifadesini bulan “zincirleme suç” hükümleri uygulanabilir.

IX) SUÇ ORTAKLIĞI

Suç ortaklığı bakımından, inceleme konumuzu oluşturan suç bir özellik göstermemekte olup, koşulların gerçekleşmesi halinde suç ortaklığının her türü söz konusu olabilir.

X) YAPTIRIM

118. maddenin 1. fıkrasındaki suçun yaptırımını; altı aydan iki yıla kadar, ikinci fıkradaki suçun yaptırımını ise; bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıdır. İkinci fıkradaki aykırılıklar, kolektif sendika özgürlüğüne yönelik olduğundan kanun koyucu

⁴ TCK'nin 119/2. maddesi şöyledir: “Bu suçların işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.”

tarafından daha ağır şekilde cezalandırılmak istenmiştir (Donay ve Kaşıkçı, 2005: 185).

XI) SONUÇ

Günümüzdeki kazanılmış hakların koruyucusu ve ileride kazanılması imkânı olanların öncüsü olma fonksiyonuna sahip olup, çağdaş demokrasilerin tamamlayıcısı ve ayrılmaz parçası olarak kabul edilen sendikalar (Kapani, 1981: 279) kapsamındaki “sendikal haklara” yönelik hukuka aykırı eylemlerin 5237 sayılı Yeni TCK’de yaptırım altına alınmış olması olumlu bir gelişmedir. Yine bu suçun, diğer tüm temel hak ve özgürlükler gibi bireyler ve bireysel özgürlükler dikkate alınmak suretiyle “kişilere karşı suçlar” kısmı altında düzenlenmiş olması da yerindedir.

TCK’nin 118. maddesindeki bu hüküm ile Anayasanın 51. maddesinde ifadesini bulan “bireysel ve kolektif sendika özgürlüğünün koruma altına alınmak istendiği anlaşılmaktadır. Madde kapsamındaki sendikal haklar; bir sendikaya üye olmak veya olmamak, sendikanın faaliyetlerine katılmak veya katılmamak, sendikadan veya sendika yönetimindeki görevinden ayrılmaya zorlanmamak, bir sendikal faaliyetleri serbestçe yerine getirebilmektir. Ancak, söz konusu maddenin sendika özgürlüğünün ayrılması parçası konumundaki “sendika kurma hakkı”nı kapsar şekilde düzenlenmemesi önemli bir eksikliklerdir.

Hürriyete karşı suçların nitelikli halleri bakımından uygulanacak ortak hüküm olan TCK’nin 119. maddesinin bu suç bakımından muhtemelen sayma yöntemi sırasında unutulmuş olmasından dolayı uygulanamayacak olması önemli bir hukuki boşluk yaratacak niteliktedir. Bu eksikliğin bir an evvel, yasada yapılacak ilk değişikliklerle giderilmesi gerekmektedir.

TCK’de ilk defa yer verilen bu suçun sendikal özgürlükler açısından beklenen ihtiyacı karşılayıp karşılayamayacağı ise ancak, zamanla uygulamanın ne şekilde gelişeceği ile ortaya çıkacak bir konudur.

KAYNAKÇA

Akartürk A. E., (1998), **1995 Anayasa Değişikliği Işığında Memurların Sendikal Hakları**, İstanbul, Alkım.

Artuk M. E.-Gökçen A.-Yenidünya A. C., (2006), **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Yeniden Gözden Geçirilmiş 7. Baskı, Ankara, Turhan.

Centel N.-Zafer H.-Çakmut Ö., (2006), **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, 4. Baskı, İstanbul, Beta.

- Cihan E., (1978), **Cebir Kullanma Cürmü**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını.
- Çelik N., (2006), **İş Hukuku Dersleri**, 19. Baskı, İstanbul, Beta.
- Daragenli, V. S., (1999), “Tehlike Suçları”, Prof. Dr. Sahir Erman Armağanı, İstanbul, Alfa, 163-188.
- Demirbaş T., (2006), **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 4. Baskı, Ankara, Seçkin.
- Donay S., (1978), **Meslek Sırrının Açıklanması Suçu**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi.
- Donay S.-Kaşıkçı M., (2005), **En Son Değişikliklerle Açıklamalı ve Karşılaştırmalı Türk Ceza Kanunu**, İstanbul, Beta.
- Erem F.-Toroslu N., (2003), **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Gözden Geçirilmiş 9. Baskı, Ankara, Savaş.
- Ersoy Y., (1973), **Çalışma Hürriyetine Karşı Suçlar**, Ankara, Ankara Üniversitesi Yayınevi.
- Evik V. S.-Evik A. H., (2004), “İstenmeyen Neticeden Sorumluluk”, Prof. Dr. Ayferi Göze Armağan, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, (sayı: 1-2), 113-134.
- Evik V. S., (2004), **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, İstanbul, Beta.
- Gökçen A., (2005), “Hürriyete Karşı Suçlar”, Legal Hukuk Dergisi, (sayı: 32), İstanbul, 2767-2798.
- İçel K.-Evik A. H., (2007), **İçel Ceza Hukuku-Genel Hükümler**, 2. Kitap, İstanbul, Beta.
- Kaboğlu İ. Ö., (1989), **Kolektif Özgürlükler**, Diyarbakır Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, Diyarbakır.
- Kaboğlu İ. Ö., (1996), **Özgürlükler Hukuku**, İstanbul, Afa.
- Kapani M., (1981), **Kamu Hürriyetleri**, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını.
- Önder A., (1994), **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 4. Baskı, İstanbul, Filiz.
- Özek Ç., (1975), “Siyasi Hürriyet Aleyhinde Cürümler”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, c: XLI, (sayı: 1-2), 25-69.
- Özek Ç., (1964), “Türk Ceza Kanununa Göre Hürriyet Aleyhine Cürümlerin Genel Prensipleri”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, c: XXIX, (sayı: 1-2), 933-995.

- Soyer S., (2006), “İş ve Çalışma Hürriyetinin İhlali İle Sendikal Hakların Kullanılmasının Engellenmesi Suçlarına İlişkin Bazı Düşünceler”, Hukuki Perspektifler Dergisi, (sayı: 7), 99-108.
- Sözüer A., (1994), “Tehdit Suçu”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, c: LIV, (sayı: 1-2), 125-146.
- Şahlanan F., (1995), **Sendikalar Hukuku**, BANKSİS Yayınları, İstanbul.
- Şen E., (2006), **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu**, c: I, İstanbul, Vedat.
- Tanör B., (2000), **Sendika Hakkı ve Özgürlüğü**, Tankuter K., (ed.), **İnsan Hakları**, 230-235, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.
- Tezcan D.-Erdem M. R.-Önok M., (2007), **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku**, 5. Baskı, Ankara, Seçkin.
- Tunçomağ K.-Centel T., (2005), **İş Hukukunun Esasları**, 4. Baskı, İstanbul, Beta.
- Türkçe Sözlük, (1988/a), Yeni Baskı, A-J, Ankara, Türk Dil Kurumu.
- Türkçe Sözlük, (1988/b), Yeni Baskı, K-Z, Ankara, Türk Dil Kurumu.
- Üzülmez İ., (2005), “Yeni Türk Ceza Kanununda Hürriyet Aleyhine İşlenen Suçlar, Kazancı Hukuk, İşletme ve Maliye Bilimleri Dergisi, (sayı: 5), 93-113.
- Yarsuvat D., (1978), **Çalışma Ceza Hukuku**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul.
- Yılmaz Z., (2004), **Yeni Türk Ceza Kanunu-Notlu-Gerekçeli-Açıklamalı**, Ankara, Seçkin.

Ali Hakan Evik
